

ФОНЕТИКА:

- 1) тільки УМ властива зміна етимологічного [О] та [Е] в [І] у нових закритих складах (*стіл, ніч, піч*);
- 2) вживання звука [І] на місці давнього [ѣ]: *хліб, білий, тісто*;
- 3) звука [и] відповідно до давніх [ы] - [і]: *укр. дим, нива, рос. дым, нива, білор. дым, нива*;
- 4) ствердіння приголосних перед [Е]: *теплий, клен, день*;
- 5) збереження палаталізованої вимови [ц]: *місяць, швець*;
- 6) дзвінка вимова приголосних у позиції перед глухими та в абсолютному кінці слова: *кладка, ложка, дуб, сніг*;
- 7) чергування задньоязикових приголосних **г, к, х** із **з, ц, с** у *дав. та місц. в. одн.*;
- 8) поява сполук **-ри-, -ли-** у позиції між проголосними замість **-ро-, -ло-** (*гриміти, дрижати, кривавий, глитати*);
- 9) поява звукосполучення **ов** на місці давньоруських звукосполучень **ѡл, ѡл** між приголосними (*вовк, повний, жовтий, шовк*);
- 10) подовження приголосних у іменниках серед. роду.: *гілля, знання, зусилля, волосся, збіжжя* та деякі інші.

МОРФОЛОГІЯ:

- 1) лише для УМ властиві іменникові флексії *дав. відмінка одн. -ові, -еві* (*братові, ковалеві*),
- 2) флексія *оруд. в. одн. -ою, -єю* без паралельної форми **-ой, -ей** (*з рідною сестрою, своєю землею*),
- 3) інфінітиви на **-ти** після голосної основи (*робити, діяти*) та після основи з кінцевим **г і к** (*могти, пекти, рос. мочь, печь, білор. магчы, пячы*),
- 4) дієслівна флексія **-мо** в 1 особі *мн.* (*беремо, робимо, берімо, робімо*);
- 5) збереження форм давноминулого часу: *знав був, знала була, знали були*;
- 6) наявність кличного відмінка іменників;
- 7) форми давального відмінка займенників: *мені, тобі, собі*;
- 8) форми 3 ос. дієслів тепер. та простого майбутнього часів I дієвідміни (типу *пише, несе, бере*);

СЛОВОТВІР :

- 1) прикметникові суфікси **-ськ-, -зьк-, -цьк-** з палаталізованими зубними (*сільський, запорізький, робітницький*);
- 2) використання *часток - аби-, де-, хтозна-, бозна-*;
- 3) *префіксів су* - (*сузір'я, супротивник, суміш, супутник, сусід*), **прі-** (*прізвисько, прізвище, прірва*).

СИНТАКСИС :

кожна сх-сл. мова має певні особливості в синтаксичній будові (пор. *укр. додержати слова* - род.в., *рос. сдержатъ слово* - знах. в.; *укр. користатися з нагоди* - род. в., *білор. карыстацца выпадкам* - орудн.в.; *укр. дякувати вам* - дав.в., *рос. благодарить вас* - род.в. та ін.).

ЛЕКСИКА :

іменники - багаття, багно, лелека, мрія, смуга, цап, гай, тато, жовтень, січень, кожух, прапор, вихователь, відродження, незалежність, щоденник, зупинка, хурделиця, сівба, сіяч, чересло, бандура, глечик, хвіртка, долівка, горище, повітка, дровітня, жито, зоря, лазня, оболонь, яр, полонина, криниця, затірка, капуста, кваша, галушика, вареники;

дієслова - баритися, жадати, міркувати, мріяти, тулитися, ховатися;

прикметники - гарний, загальний

прийменники - біля, від, з, коло, задля, серед, між;

частки - хай, ось, саме, ані;

вигук - овва, цур, цить, геть, добридень та ін.

Деякі спільні для всіх сх.-сл. мов слова мають у них неоднакове лексичне значення (пор. укр. чоловік, що своїм лексичним значенням дорівнює російському і білоруському муж; російське человек та білор. чалавек, що відповідають укр. людина).

Окремі фонетичні, грам. та лекс. риси властиві лише одній із сх.-сл. мов, у той час як їх відповідники в інших мовах сліпні. Так, напр.,

1) **УМ** + **РОС.** зберігає пом'якшені [д'] та [т'] (укр. діти, гість, рос. дети, гость) відповідно до білор. [дз'] та [ц'] (дзеці, госьць);

2) у ній, як і в рос. м., розрізняються твердий і пом'якшений приголосний [р] (гор. зоря, рос. гора, заря) при їх нерозрізненні в білор. (гара, зара, гавару);

3) **УМ** + **БІЛ.М** властиві африкати [дж] та [дз] (укр. ходжу, бджола, дзвін;

4) білор. уроджай, дзынкаць), фрикативний [г] (укр. голос, нога; білор. голас, нага),

5) асиміляція звука [j] попереднім палаталізованим приголосним (укр. життя, весілля, білор. жыццё, вяселле); у рос. м. відповідно вживаються приголосні [ж] та [з] (хожу, звон), проривний [г] (голос), зберігається звук [j] (веселье).

Більша чи менша спільність тих або інших звукових, граматичних і лексичних явищ між окремими сх.-сл. мовами пояснюється конкретними умовами їхнього розвитку на різних етапах історії цих мов.